

mgr Eliza Illukiewicz

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.

**„Język polski jako język A w kształceniu tłumaczy.
Samoświadomość językowa studentów i tłumaczy”**

przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Marii Piotrowskiej, prof. UJ oraz promotora pomocniczego dr Beaty Terki.

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest język polski jako język A w kształceniu tłumaczy ze szczególnym uwzględnieniem samoświadomości językowej studentów i tłumaczy.

Celem badania jest próba określenia roli kształcenia języka ojczystego w trakcie edukacji tłumaczy oraz postrzeganie tej roli przez tłumaczy i studentów. Praca zawiera kilka podstawowych pytań badawczych: Czy w trakcie kształcenia tłumaczy jest uczony język ojczysty? W jakim wymiarze? Z jakiej perspektywy? Jaką rolę odgrywa rozwój kompetencji językowych w języku ojczystym w trakcie edukacji na tłumacza? Jakie są podobieństwa i różnice względem doskonalenia umiejętności języka ojczystego w opinii tłumaczy i studentów?

W dysertacji zastosowano badania empiryczne ilościowe z elementami badania jakościowego, podstawowym narzędziem zbierania danych był kwestionariusz. Badanie zostało przeprowadzone na dwóch grupach badawczych – wśród polskich tłumaczy oraz studentów.

Struktura dysertacji odpowiada tokowi rozumowania i kolejności prowadzonych badań. Rozdział pierwszy pracy stanowi wprowadzenie do tematyki języka polskiego jako A w kształceniu tłumaczy i zawiera takie elementy jak: uzasadnienie podjęcia tematu, ogólna struktura pracy, literatura przedmiotu, opis metodologii badawczej oraz ograniczenia pracy.

W drugim rozdziale znajduje się wprowadzenie do metodyki przekładu na tle przekładoznawstwa, szczegółowo omawiana jest terminologia i definicje związane z „kształceniem tłumaczy”, współczesne podejścia do edukacji tłumaczy oraz badania z zakresu pedagogiki przekładu. Następnie omawiany jest zakres nauczania języka ojczystego w procesie kształcenia tłumaczy z podziałem na ośrodki polskie i pozostałej części świata. Rozdział zawiera również rozróżnienie terminów używanych w przekładoznawstwie z wyszczególnieniem „języka ojczystego/A/pierwszego”. Ostatnia część rozdziału stanowi opis stanu rzeczy sceny edukacyjnej, gdzie autorka szczegółowo omawia jak wygląda kształcenie tłumaczy w Polsce.

W rozdziale trzecim dokonano analizy perspektywy teoretycznej związanej z kierunkiem tłumaczenia oraz podano definicję „kierunkowości” powołując się na literaturę przedmiotu. Rozdział zakończony jest zaprezentowaniem faktycznego stanu rzeczy kierunku tłumaczenia w kształceniu tłumaczy.

Rozdział czwarty stanowi opis badania empirycznego i został podzielony na kilka części. W pierwszej części znajduje się opis celu, problematyki i pytania badawcze, a także metody i narzędzia zastosowane w pracy. Część wprowadzająca przedstawia również strukturę ogólną i metodologię badania. Następnie omówione zostały kategorie i typy pytań z wyszczególnieniem kwestionariusza dla tłumaczy i studentów. Wyniki badania empirycznego stanowią najobszerniejszą część pracy i bazują na wynikach i wnioskach z obydwu kwestionariuszy. Osobno został omówiony język ojczysty z perspektywy tłumaczy oraz język ojczysty z perspektywy studentów. Każdy opis badania empirycznego został podzielony na statystykę opisową dla danych jakościowych, analizę obecności języka polskiego w procesie kształcenia, samoocenę wrażliwości językowej w zakresie języka ojczystego, ocenę wagi kształcenia polskiego jako A w edukacji tłumaczy. Tłumacze zostali dodatkowo zapytani w kwestionariuszu o wykorzystywanie języka ojczystego w praktyce tłumaczeniowej. Rozdział czwarty kończy się dyskusją poprzedzoną podsumowaniem wyników obydwu grup ankietowanych.

W ostatniej części pracy znajduje się podsumowanie wniosków płynących z badań, w odniesieniu się do postawionych pytań badawczych.